

نقش نوشهرگرایی در الگوی شهر ایرانی اسلامی

یونس غلامی^{۱*}، مهسا فرجی^۲

۱- استادیار گروه جغرافیا و اکوتوریسم دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه کاشان

چکیده

شهرهای ایرانی که روزی با توجه به هویت سنتی خود و بدون الگوبرداری از شیوه های شهرسازی غربی زبازد جهانیان بودند امروزه با تقلیدی کورکورانه از شهرسازی غربی باعث بی توجهی به هویت ایرانی اسلامی خود شده و دست نیاز به الگوهای بیگانه دراز کرده اند. با توجه به اینکه هدف رویکرد نوشهرگرایی مبنی بر ارتقای شهرسازی سنتی برای انطباق با زندگی مدرن و همچنین بازگشت به معماری بومی^۱ سنتی و مطابق با شرایط اجتماعی فرهنگی و اقلیم هر محله و شهر است و از سویی دیگر با توجه به هدف الگوی شهر ایرانی اسلامی نیز که حفظ هویت اسلامی و سنتی هر محله و شهر است به نظر می رسد می توان با تلفیق رویکرد نوشهرگرایی و الگوی شهر ایرانی اسلامی به الگویی دست یافت که مطابق با اندیشه های اسلامی و فرهنگ ایرانی باشد که ضمن حفظ هویت سنتی خود با به روز کردن اصول و قواعد بتواند پاسخگوی نیازهای امروزی باشد.

واژگان کلیدی: نوشهرگرایی، شهر ایرانی اسلامی، اصول نوشهرگرایی، ویژگی های شهر ایرانی اسلامی

مقدمه

تمدن اسلامی دارای ویژگی های منحصر به فردی است که می تواند خود را از دیگر تمدن ها شاخص و بارزتر نشان دهد. در این بین شهرسازی اسلامی هم می تواند با دارا بودن ویژگی های خاص خود از شهرسازی های دوران مختلف، خود را متمایز نماید. شهرسازی اسلامی توانسته است به بهترین نحو با اصل ارزشمند ایجاد شده و با بهره گیری از روش های منطبق با اسلام، هویت اسلامی را از خود به جای گذارد. هویتی که توانسته انسجام بین جامعه، شهر، محیط و انسان را حفظ کند و نگذارد هیچ خللی در آن وارد شود. معماری و شهرسازی ایرانی، نمود این هویت انسجام بخش است، به طوری که این انسجام از بزرگترین تا کوچکترین جزء عنصر شهری ادامه یافته است. (حسینی و دیگران، ۱۳۹۴). اما با مرور زمان شهرهای کشورمان ایران، امروز با مشکلات متعددی دست به گریبان هستند. شهرهایی که روزگاری نمادی از شهر اسلامی بودند و رونق و جلال و شکوه شان چشم هر سیاح و جهانگردی را به خود خیره می کرد، امروز شرایطی را تجربه می کنند که در پاسخ به بسیاری از مشکلاتشان عاجز مانده و دست نیاز به سوی الگوها و راه حل های بیگانه دراز کرده اند. امروزه یکی از مباحث مهم و اولویت های اول برنامه ریزی و شهرسازی کشورها و مناطق مختلف جهان رویکردها و استراتژی های توسعه پایدار شهری و دیگری شهرسازی جدید یا نوشهرگرایی است که به صورت مجموعه ای از اصول طراحی در دهه های اخیر مورد توجه اکثر برنامه ریزان و طراحان شهری قرار گرفته است. (معصومی و دیگران، ۱۳۹۴). می توان گفت نوشهرگرایی، یکی از مهم ترین رویکردهای برنامه ریزی و طراحی شهری در سال های اخیر است که می توان از اصول و